

МІЖНАРОДНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІНСТИТУТ ПРАВА, ЕКОНОМІКИ ТА МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН
Кафедра міжнародного права та порівняльного правознавства
ВІДДІЛЕННЯ ЗАОЧНОГО НАВЧАННЯ

ДИПЛОМНА РОБОТА
магістра
на тему:
«МІЖНАРОДНО-ПРАВОВЕ СПІВРОБІТНИЦТВО У СФЕРІ
БОРОТЬБИ З КІБЕРЗЛОЧИННІСТЮ»

Виконала: студентка II курсу

спеціальності

262 Правоохоронна діяльність

Карачебан Марія Михайлівна

Керівник: д.ю.н., професор Ківалова Т.С.

Рецензент: д.ю.н., доцент Андрейченко С.С.

Одеса – 2021 року

АНОТАЦІЯ

Карачебан М.М. **Міжнародно-правове співробітництво у сфері боротьби з кіберзлочинністю.** – На правах рукопису.

Кваліфікаційна робота магістра, спеціальність 262 «Правоохоронна діяльність», Міжнародний гуманітарний університет, Одеса, 2021 рік.

Метою кваліфікаційної роботи магістра є дослідження міжнародно-правового співробітництва у сфері боротьби з кіберзлочинністю.

Кваліфікаційна робота магістра складається зі вступу, основної частини, яка включає три розділи, висновків і списку використаних джерел.

Перший розділ присвячено аналізу інституту кіберзлочинів в міжнародному праві.

У другому розділі розглянуто загальні засади міжнародно-правового співробітництва держав у боротьбі з кіберзлочинністю.

У третьому розділі досліджено міжнародно-правову допомогу України в протидії кіберзлочинності.

Ключові слова: співробітництво, міжнародне право, кіберзлочинність, кіберзлочин, кібербезпека.

ANNOTATION

Karacheban M. International legal cooperation in the field of combating cybercrime. – Manuscript.

Master's thesis, 262 «Law enforcement», International humanitarian university, Odessa, 2021.

The purpose of the master's thesis is to research of international legal cooperation in the field of combating cybercrime.

The thesis consists of an introduction, the main part, which includes three sections, conclusions and a list of sources used.

The first section is devoted to the analysis of the institution of cybercrime in international law.

The second chapter considers the general grounds of international legal cooperation between states in the fight against cybercrime.

The third section examines Ukraine's international legal assistance in combating cybercrime.

Keywords: cooperation, international law, cyberattack, cybercrime, cybersecurity.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	5
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-ПРАВОВИЙ АНАЛІЗ ІНСТИТУТУ КІБЕРЗЛОЧИНІВ В МІЖНАРОДНОМУ ПРАВІ.....	8
1.1. Поняття та ознаки кіберзлочинності в міжнародному праві.....	8
1.2. Види кіберзлочинів в доктрині міжнародного права.....	20
РОЗДІЛ 2. ЗАГАЛЬНІ ЗАСАДИ МІЖНАРОДНО-ПРАВОВОГО СПІВРОБІТНИЦТВА ДЕРЖАВ У БОРОТЬБИ З КІБЕРЗЛОЧИННІСТЮ.....	34
2.1. Генезис інституту міжнародно-правового співробітництва у сфері боротьби з кіберзлочинністю.....	34
2.2. Кібервійна як міжнародний злочин.....	48
2.3. Удосконалення окремих аспектів міжнародно-правового співробітництва у сфері боротьби з кіберзлочинністю.....	63
РОЗДІЛ 3. МІЖНАРОДНО-ПРАВОВА ДОПОМОГА УКРАЇНИ В ПРОТИДІЇ КІБЕРЗЛОЧИННОСТІ.....	86
ВИСНОВКИ.....	107
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	113

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Азаров Д. С. Кримінальна відповідальність за злочини у сфері комп'ютерної інформації : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук : спец. 12.00.08. К. : Ін-т держави і права НАН України, 2003. 18 с.
2. Антипенко В.Ф. Проблеми ефективності міжнародного права: тези доповіді. *Проблеми ефективності міжнародного права*: матеріали міжнародної науково-практичної конференції, 29 березня 2013 р. Київ, 2013. С. 9-11.
3. Баранов О. «Інтернет речей» як правовий термін. *Юридична Україна*. 2016. № 5-6. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/urykr_2016_5-6_16.
4. Бельсон Я.М. Интерпол в борьбе с уголовной преступностью / под ред. И. И. Карпеца. Москва: Наука, 1989.
5. Біленчук П.Д., Зубань М.А. Комп'ютерні злочини: соціально-правові і кримінологічно-криміналістичні аспекти: навч. посіб. Київ: УАВС, 1994.
6. Бутузов В.М. Протидія комп'ютерній злочинності в Україні (системно-структурний аналіз): монографія. Київ: КИТ, 2010.
7. Бутузов В.М. Співвідношення понять «комп'ютерна злочинність» та «кіберзлочинність». *Інформаційна безпека людини, суспільства, держави*. 2010. № 1 (3). С. 18-25.
8. Венская декларация о преступности и правосудии: ответы на вызовы XXI века от 15.04.2000. URL: <https://undocs.org/ru/A/CONF.187/4/Rev.3>.
9. Верле Герхард. Принципы международного уголовного права: учебник / пер. с англ. С.В. Саяпина. Одеса: Фенікс; Москва: ТрансЛит, 2011. 910 с.
10. Вехов В.Б. Компьютерные преступления: способы совершения и раскрытия. Москва: Право и закон, 1996.
11. Всестороннее исследование проблемы киберпреступности и ответных мер со стороны государств-членов, международного сообщества и частного сектора 23-28.02.2013 р. URL:

http://www.unodc.org/documents/organizedcrime/UNODC_CCPCJ_EG.4_2013/UNODC_CCPCJ_EG4_2013_2_R.pdf.

12. Волощук Я.О. Кіберполіція як запорука боротьби з порушеннями права людини на інформацію: міжнародний досвід та проблеми національного законодавства. *Національні та міжнародні механізми захисту прав людини*: тези доп. Всеукр. круглого столу (м. Харків, 20 квіт. 2016 р.) / МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків, 2016. С. 164-166.

13. Дзюндзюк В.Б., Дзюндзюк Б.В. Поява і розвиток кіберзлочинності. *Державне будівництво*. 2013. № 1. С. 1-12. URL: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi1bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/DeVu_2013_1_3.pdf.

14. Декларация о недопустимости вмешательства во внутренние дела государств, об ограждении их независимости и суверенитета, принятая 21.12.1965 Резолюцией 2131 (XX) на 20-ой сессии Генеральной Ассамблеи ООН. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_818/sp:max25.

15. Декларация об укреплении международной безопасности, принята резолюцией 2734 (XXV) Генеральной Ассамблеи ООН от 16 декабря 1970 года. URL: http://www.un.org/ru/documents/decl_conv/declarations/intsecurity.shtml.

16. Декларация про недопустимость интервенції і втручання у внутрішні справи держав 09.12.1981 р. URL: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_a33.

17. Декларация про посилення ефективності принципу відмови від погрози силою чи її застосування в міжнародних відносинах – ГА 18.11.1987 р. 42 сесія. URL: <https://undocs.org/ru/A/RES/42/22>.

18. Денькович О. Поняття кіберзлочину у зарубіжній кримінології. *Проблеми державотворення і захисту прав людини в Україні*: матеріали XXIII звіт. наук.-практ. конф., 7–8 лют. 2017 р. / Львів. нац. ун-т ім. Івана Франка, юрид. ф-т; редкол.: В.М. Бурдін (голова) та ін. Львів: Львівський національний університет імені Івана Франка, 2017. Ч. 2. С. 130–133.

19. Діордіца І.В. Поняття та зміст кіберзлочинності / GOAL. 2017. URL: <http://goal-int.org/ponyattya-ta-zmist-kiberzlochinnosti/>.

20. Доклад о работе совещания Группы экспертов для проведения всестороннего исследования проблемы киберпреступности, проведенного в Вене 10–13 апреля 2017 года. URL: http://www.unodc.org/documents/organized-crime/cybercrime/Cybercrime-April-180-2017/Cybercrime_report_2017/Report_Cyber_R.pdf<http://www.unodc.org/documents/organized-crime/cybercrime/cybercrime-april-2018/V1802317.pdf>.

21. Дубов Д. Підходи до формування тезаурусу у сфері кібербезпеки. *Політичний менеджмент*. 2010. № 5. С. 19-30.

22. Женевська Декларація принципів «Побудова інформаційного суспільства: глобальна задача в новому тисячолітті від 12.12.2003 р. URL: <http://www.nkrz.gov.ua/uk/1324628380/1337763264/133776642>.

23. Женевський план дій від 12.12.2003 р. URL: <http://www.nkrz.gov.ua/uk/1324628380/1337763264/1337765310>

24. Забара І.М. Формування сучасних правових засад кібернетичної безпеки Європейського Союзу в умовах поширення нових інноваційних технологій. *Журнал європейського і порівняльного права*. 2017. Вип. 3. С. 2-13.

25. Закон України «Про внесення змін до Господарського процесуального кодексу України, Цивільного процесуального кодексу України, Кодексу адміністративного судочинства України та інших законодавчих актів» від 03.10.2017 р. № 2147-VIII. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2147-19>.

26. Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо припинення норм законів, схвалених 16 січня 2014 року» від 23.02.2014 р. № 767-VII. *Відомості Верховної Ради*. 2014. № 17. Ст. 593.

27. Закон України «Про внесення змін до Кримінального кодексу України щодо вдосконалення інституту спеціальної конфіскації з метою

усунення корупційних ризиків при її застосуванні» від 10.11.2015 р. № 770-VIII. *Відомості Верховної Ради*. 2015. № 49–50. Ст. 464.

28. Закон України «Про електронні документи та електронний документообіг». *Відомості Верховної Ради України*. 2003. № 36. Ст. 275. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/851-15>.

29. Закон України «Про інформацію». *Відомості Верховної Ради України*. 1992. № 48. Ст. 650. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2657-12>.

30. Закон України «Про основи національної безпеки України» від 19.06.2003 р. № 964-IV (дата оновлення 30.11.2017). URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/main/964-15>.

31. Закону України «Про основні засади забезпечення кібербезпеки України» Закон України від 05.10.2017 р. № 2163-VIII. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2163-19>.

32. Закон України «Про ратифікацію Додаткового протоколу до Конвенції про кіберзлочинність, який стосується криміналізації дій расистського та ксенофобного характеру, вчинених через комп'ютерні системи» від 21.07.2006 р. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/23-16>.

33. Закон України «Про ратифікацію Конвенції про кіберзлочинність». *Відомості Верховної Ради України*. 2006. № 5-6. Ст. 71. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2824-15>.

34. Запит стосовно надання статистичних даних про кіберзлочинність в країні за 2015 рік від 21.10.16 / Генеральна прокуратура України. URL: <https://dostup.pravda.com.ua/request/14200/response/22862/attach/3/21.doc>.

35. Йона О.О. Світові тенденції боротьби з кіберзлочинністю. *Вісник Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля*. 2013. № 15(1). С. 59-61.

36. Конвенция Организации Объединенных Наций против транснациональной организованной преступности от 15.11.2000 г. URL: http://www.un.org/ru/documents/decl_conv/conventions/orgcrime.shtml.

37. Конвенція про заборону або обмеження застосування конкретних видів звичайної зброї, які можуть вважатися такими, що завдають надмірних ушкоджень або мають невибіркову дію від 10.10.1980 р. URL: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_266.

38. Конвенція Ради Європи про кіберзлочинність від 21.11.2001 р. URL: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/994_575.

39. Конституція України. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. Ст. 141. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>.

40. Косенков А.Н., Черный Г.А. Общая характеристика психологии киберпреступника. *Криминологический журнал Байкальского государственного университета экономики и права*. 2012. № 3. С. 87-94.

41. Косиця О. Актуальні питання вдосконалення законодавства у сфері протидії кіберзлочинності. URL: <http://www.jurnaluljuridic.in.ua/archive/2017/2/19.pdf>.

42. Кочкина Э.Л. Определение понятия «киберпреступление». Отдельные виды киберпреступлений. *Сибирские уголовно-процессуальные и криминалистические чтения*. 2017. № 3. С. 162-169.

43. Кравцова М.А. Понятие киберпреступности и ее признаки. *Часопис Київського університету права*. 2015. № 2. С. 320-325.

44. Кравцова М.О. Сучасний кіберзлочинець: кримінологічна характеристика особистості. *Митна справа*. 2015. № 4(2). С. 46-53.

45. Кримінальний кодекс України. *Відомості Верховної Ради України*. 2001. № 25–26. Ст. 131. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14/print>.

46. Кримінальний процесуальний кодекс України від 13.04.2012 р. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17/print>.

47. Кубальський В.Н., Проценко І.М. Кіберзлочинність. Енциклопедія міжнародного права: у 3 т. / редкол.: Ю.С. Шемшученко, В.Н. Денисов (співголови) та ін.; Інститут держави і права ім. В.М. Корецького НАН України. Київ: Академперіодика, 2017. Т. 2: Е-Л. 928 с.

48. Лукашук И.И. Международное право. Особенная часть: учебник. Москва: Издательство БЕК, 2001. 340 с.
49. Маренич Д. Криміналістична характеристика кіберзлочинів. *Вісник прокуратури*. 2014. № 12 (162). С. 113-120.
50. Міжнародне право: навч. посібник / за ред. М.В. Буроменського. Київ: Юрінком Інтер, 2006. 336 с.
51. Міжнародний пакт про громадянські і політичні права 16.12.1966. URL: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_043.
52. Модельный уголовный кодекс для государств-участников Содружества Независимых Государств от 17.02.1996 г. URL: <https://www.icrc.org/rus/assets/files/other/crim.pdf>
53. Найбільші кібератаки проти України з 2014 року. Інфографіка. Новое время. URL: <https://nv.ua/ukr/ukraine/events/najbilshi-kiberataki-proti-ukrajini-z-2014-roku-infografika-1438924.html>.
54. Науково-практичний коментар до Кримінального Кодексу України. URL: <http://pravoznavec.com.ua/books/162/28#chlist>.
55. Номоконов В.А., Тропина Т.Л. Киберпреступность: угрозы, прогнозы, проблемы борьбы. *Information Technology and Security*. 2013. № 1 (3). С. 86-94.
56. Нуруллаєв С.О. Деякі питання зародження і становлення міжнародно-правового співробітництва у боротьбі зі злочинністю. *Юрист України*. 2012. № 4. С. 69-76.
57. Овчинский В.С. XXI век против мафии. Криминальная глобализация и Конвенция ООН против транснациональной организованной преступности. Москва: ИНФРА М, 2001.
58. Определение агрессии, Утверждено резолюцией 3314 (XXIX) Генеральной Ассамблеи от 14 декабря 1974 года. URL: http://www.un.org/ru/documents/decl_conv/conventions/aggression.shtml.
59. Пазюк А.В. Міжнародне інформаційне право: теорія і практика: монографія. Дніпропетровськ: «Середняк Т. К.», 2015. 447 с.

60. Пашковська Т. Кіберзлочинність в Україні: тенденції, статистика, протидії. *Юридична газета*. 12 лютого 2013. № 7. С. 10-13.

61. Порядок формування переліку інформаційно-телекомунікаційних систем об'єктів критичної інфраструктури держави, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 23 серпня 2016 року № 563. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/563-2016-%D0%BF>.

62. Рекомендация МСЭ-Т X.1205. Обзор кибербезопасности. Женева: МСЭ, 2009. URL: [//www.itu.int/ITU-T/recommendations/rec.aspx?rec=9136&lang=ru](http://www.itu.int/ITU-T/recommendations/rec.aspx?rec=9136&lang=ru).

63. Резолюция ГА ООН № 66/24 Достижения в сфере информатизации и телекоммуникаций в контексте международной безопасности от 13.12.2011 р. URL: <http://daccess-dds1ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/N11/460/28/PDF/N1146028.pdf?OpenElement>

64. Резолюция ГА ООН № 67/27 Достижения в сфере информатизации и телекоммуникаций в контексте международной безопасности от 11.12.2012 р. URL: <http://daccess-dds1ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/N12/480/24/PDF/N1248024.pdf?OpenElement>.

65. Резолюція 110 (II) Генеральної Асамблеї ООН «Заходи, що повинні вживатися проти пропаганди та розпалювання нової війни» від 03.11.1947 р. URL: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_274.

66. Римский статут международного уголовного суда от 16.01.2002. URL: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_588.

67. Річний звіт / IX Український форум з управління Інтернетом IGF-UA. Київ, 28.09.2018. URL: http://igf-ua.org/wp-content/uploads/2018/11/Ukrainian-IGF1UA_2018_Annual_Report_UKR.docx.

68. Рішення Ради національної безпеки і оборони України від 4 березня 2016 року "Про Концепцію розвитку сектору безпеки і оборони України". URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/92/2016>.

69. Рішення Ради національної безпеки і оборони України від 29 грудня 2016 року «Про загрози кібербезпеці держави та невідкладні заходи з їх нейтралізації». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/32/2017>.

70. Розпорядження Кабінету міністрів України від 24 червня 2016 р. № 440- р «Про затвердження плану заходів на 2016 рік з реалізації Стратегії кібербезпеки України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/440-2016-%D1%80>.

71. Романов И.В. Понятие киберпреступлений и его значение для расследования. *Сибирские уголовно-процессуальные и криминалистические чтения*. 2016. С. 105-109.

72. Росія почала нову масштабну кібератаку проти України з використанням маршрутизаторів, - Reuters. URL: https://censor.net.ua/ua/news/3067802/rosiya_pochala_novu_masshtabnu_kiberataku_prot_y_ukrayiny_z_vykorystannyam_marshrutyзаторив_reuters.2.

73. Словник термінів з кібербезпеки / за заг. ред. О. Копатіна, Є. Скулишина. Київ: АванпостПрим, 2012. 214 с.

74. Соглашение между правительствами государств-членов Шанхайской организации сотрудничества «О сотрудничестве в области обеспечения международной информационной безопасности» от 16.06.2009 г. URL: http://base.spinform.ru/show_doc.fwx?rgn=28340.

75. Соглашение о сотрудничестве государств-участников Содружества Независимых Государств в борьбе с преступлениями в сфере компьютерной информации от 01.06.2001 г. URL: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/997_353.

76. Стратегічний оборонний бюлетень, уведений в дію Указом Президента України від 6 червня 2016 року № 240. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/n0006525-16196>.

77. Стратегія національної безпеки України: затв. Указом Президента України від 26.05.2015 № 287. URL: <https://www.president.gov.ua/documents/2872015-19070>.

78. Типологічне дослідження «Кіберзлочинність та відмивання коштів» / Державна служба фінансового моніторингу України. URL: http://www.sdfm.gov.ua/content/file/Site_docs/2013/20131230/tipolog2013.pdf.

79. Тринадцатый Конгресс Организации Объединенных Наций по предупреждению преступности и уголовному правосудию: Справочный документ. Доха, 12-19 апреля 2015 года. 25 с.

80. Тульев Максим. Цензура и другие регуляции. URL: https://inau.ua/sites/default/files/file/1810/ukos_2018._tulev_maksym._cenzura_y_drugye_regulyasyu.pdf.

81. Туніська програма для інформаційного суспільства від 18.11.2005 р. URL: <http://www.nkrz.gov.ua/uk/1324628380/1337763264/1337767389/>.

82. Указ Президента України Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 29 грудня 2016 року «Про Доктрину інформаційної безпеки України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/47/2017>.

83. Указ Президента України Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 27 січня 2016 року «Про Стратегію кібербезпеки України». URL: <https://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/96/2016>.

84. Хлевицький В. Основні напрямки вдосконалення нормативно-правового забезпечення боротьби правоохоронних органів України з кіберзлочинністю. *Євроатлантикінформ: науково-аналітичний бюлетень Національного центру з питань євроатлантичної інтеграції України*. 2007. № 2/3. С. 51-53.

85. Хлевицький В. Правові засади боротьби з кіберзлочинністю. Україна – НАТО. *Інформаційно-аналітичний журнал Національного центру з питань євроатлантичної інтеграції України*. 2006. № 4. С. 32-39.

86. Цимбалюк В. Організація та координація боротьби з організованою транскордонною кіберзлочинністю. *Право України*. 2003. № 2. С. 26-30.

87. Юрасов А.В. Основы электронной коммерции: учеб. Москва: Горячая линия-Телком, 2008.

88. Яцишин М. Ю. Кіберзлочинність у банківській сфері: міжнародно-правова протидія. *Розвиток науки і практики міжнародного права» та Міжнародно-правові читання, присвячені пам'яті Олександра Задорожнього*: матеріали міжнар. наук.-практ. конф. (м. Київ, 22.06.2018 р.) Київ : Українська асоціація міжнародного права. 2018. С. 170-175.

89. Яцишин М. Ю. Криміналізація кіберзлочинів у міжнародному праві: порівняльний аналіз. *Форум Права*. 53(5). С. 92-99.

90. Яцишин М. Ю. Проблеми уніфікації поняття «кіберзлочинність» у міжнародному праві. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2013. № 23. Ч. 1. С. 235-240.

91. Яцишин М. Ю., Тимченко Л. О. Проблема визначення поняття «кіберзлочинність» у міжнародно-правовій практиці. *Людина, суспільство, держава: правовий вимір у сучасному світі*: матер. IV міжнар. наук.-практ. конференції (Київ, 27 лютого 2014 р.). Київ : Національний авіаційний університет. 2014. С. 705-707.

92. Arab Convention on Combating Information Technology Offences 21.12.2010. URL: <http://cms.unov.org/DocumentRepositoryIndexer/GetDocInOriginalFormat.drsv?DocID=3d8e778b-7b3a-4af0-95cea8bbd1ecd6dd>

93. African Union Convention on Cyber Security and Personal Data Protection of 27.06.2014. URL: https://au.int/sites/default/files/treaties/29560-treaty-0048_-_african_union_convention_on_cyber_security_and_personal_data_protection_e.pdf/

94. Buntz B. 10 of the Top Drone Security Worries. IOT Institute Revue. URL: <http://www.ioti.com/security/10-top-drone-security-worries>.

95. Case of *Kruslin v. France*, Application no. 11801/85. URL: <http://www.legislationline.org/documents/id/18103>.

96. Convention on Cybercrime of 21.11.2001. URL: <https://www.coe.int/en/web/conventions/full-list/conventions/rms/0900001680081561>.

97. Critical Infrastructure and the Internet of Things. URL: <https://www.cigionline.org/publications/critical-infrastructure-and-internet-things-0>.

98. Cybercrime. A Dictionary of Law (7 ed.). Oxford University Press, 2009. URL: <http://www.oxfordreference.com/abstract/10.1093/acref/9780199551248.001.0001/acref-9780199551248-e-000?rskey=prFNvz&result=1061>.

99. Cybercrime: The Transformation of Crime in the Information Age. URL: <https://books.google.com.ua/books?hl=uk&lr=&id=swEgF0SgaFEC&oi=fnd&pg=PR4&d178>.

100. Directive 2011 / 93 / EU of the European Parliament and of the Council of 13 December 2011 on combating sexual abuse and sexual exploitation of children, and child pornography, replacing the Council Framework – Decision 2004/68 / JHA). URL: <http://data.europa.eu/eli/dir/2011/93/oj>.

101. Germany starts enforcing hate speech law / BBC News. URL: <https://www.bbc.com/news/technology-42510868>.

102. Gordon S., and Ford R. On the definition and classification of cybercrime. *Journal in Computer Virology*. August 2006. Vol. 2. № 1. P. 13-20.

103. INTERPOL European Working Party on Information Technology Crime (EWPITC) – Project on cloud computing, 2011. URL: <https://www.interpol.int/Crimeareas/Cybercrime/Partners>.

104. ITU-D CYB_CRIME (2015) Understanding cybercrime: Phenomena, challenges and legal response / ITU. 2017. URL: DOI:<http://handle.itu.int/11.1002/pub/80c0b5e9-en>

105. Jurisdiction in Cyberspace: A Theory of International Spaces Darrel C. Menthe URL: <https://repository.law.umich.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1163&context=mttlr>

106. Majid Yar. Cybercrime and Society. URL: https://books.google.com.ua/books?hl=uk&lr=&id=Ye4QAAAAQBAJ&oi=fnd&pg=PP2&dq=cybercrime&ots=cQzct-XZoF&sig=RBaoyk0jE6iyXWmDvgrDLeY2yJY&redir_esc=y#v=onepage&q=cybercrime&f=false.
107. Newman, G.R. Cybercrime. Handbook on Crime and Deviance, Criminology and Criminal Justice Series / Krohn M.D., Lizotte A.J., and Hall G.P. (Eds.). Springer Science, 2009. P. 551-584.
108. OECD Recommendation of Council on the Protection of Critical Information Infrastructures. URL: <http://www.oecd.org/sti/40825404.pdf>.
109. Phillimore R. Commentaries upon International Law. Philadelphia: T. & J. W. Johnsons Publishers, 1854.
110. Pillar One ITU Cybersecurity Work Programme. URL: <http://www.itu.int/osg/csd/cybersecurity/gca/pillarsgoals/index.html/>
111. Randelzhofer. The Charter of United Nations / B. Simma (ed.). 2nd ed. Oxford. 2002. Art. 2(4).
112. Recommendation Y.4000/Y.2060 (06/12). Information and Telecommunication Union. URL : <https://www.itu.int/rec/T-REC-Y.2060-201206-I>.
113. Report of the independent international fact-finding mission on Myanmar on 12.09.2018. URL: https://www.ohchr.org/Documents/HRBodies/HRCouncil/FFM1Myanmar/A_HRC_39_64.docx.
114. Resolution adopted by the General Assembly 2734 (XXV). URL: <http://www.un-documents.net/a25r2734.htm>.
115. Schjolberg, hjolberg/Hubbard, Harmonizing National Legal Approaches on Cybercrime, 2005. URL: http://www.itu.int/osg/spu/cybersecurity/docs/Background_Paper_Harmonizing_National_and_Legal_Approaches_on_Cybercrime.pdf.
116. Shaw M.N. International Law. 6th edn. Cambridge University Press.2008.

117. Simon T. Critical Infrastructure and the Internet Of Things. *Global Commission on Internet Governance*. 2017. № 46. URL: https://www.cigionline.org/sites/default/files/documents/GCIG%20no.46_0.pdf.

118. Summary of relevant aspects of Corfu Channel Case (MERITS). URL: <https://www.iilj.org/wp-content/uploads/2016/08/Summary-of-and-extract-from-CorfuChannel-Case-United-Kingdom-v.-Albania.pdf>.

119. The Global Risk Report 2018 / World Economic Forum. URL: <https://www.weforum.org/reports/the-global-risks-report-2018>.

120. West D. Moving Forward: Self-Driving vehicles in China, Europe, Japan, Korea and the United States / Center for Technology Innovation at Brookings Institute. 2016. URL: <https://www.brookings.edu/wp-content/uploads/2016/09/driverless-cars-2.pdf>.

121. Yatsyshyn M. Y. Modern approaches to cybercrime classification in international law. *Aviation in the XXI-st century Safety in Aviation and Space Technologies: Proceedings The Eighth world congress* (Kiev, 10 – 12 October 2018 y.). Kiev: National aviation university. 2018. P. 56-59.